

Pedagogika międzykulturowa wobec wykluczenia społecznego i edukacyjnego

*praca zbiorowa pod redakcją
Tadeusza Lewowickiego
Aliny Szczurek-Boruty
Jolanty Suchodolskiej*

Wydział Etnologii i Nauk
o Edukacji Uniwersytetu
Śląskiego w Katowicach

Wyższa Szkoła
Pedagogiczna ZNP
w Warszawie

Stowarzyszenie
Wspierania Edukacji
Międzykulturowej

Wydział Etnologii i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach
Wyższa Szkoła Pedagogiczna ZNP w Warszawie
Stowarzyszenie Wspierania Edukacji Międzykulturowej

Recenzenci:

prof. zw. dr hab. Zenon Jasiński
prof. zw. dr hab. Stefan Mieszalski

Redaktor prowadzący:
Szymon Gumienik

Redaktor techniczny:
Andrzej Kierzkowski

Korekta:
Ewa Dryglas-Komorowska
Elżbieta Hoffmann

Projekt okładki:
Krzysztof Galus

Projekt logo:
Tadeusz Lewowicki

Publikacja przygotowana przez:

Zakład Pedagogiki Ogólnej Instytutu Nauk o Edukacji Wydziału Etnologii i Nauk
o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

Wyższą Szkołę Pedagogiczną Związku Nauczycielstwa Polskiego w Warszawie

Publikacja dofinansowana przez Uniwersytet Śląski w Katowicach

© Copyright by Wydawnictwo Adam Marszałek
Toruń 2011

ISBN 978-83-7780-058-4

Wydawnictwo prowadzi sprzedaż wysyłkową:
tel./faks 056 648 50 70; e-mail: marketing@marszalek.com.pl

Wydawnictwo Adam Marszałek
ul. Lubicka 44, 87-100 Toruń, tel. 056 660 81 60, 056 664 22 40
www.marszalek.com.pl, e-mail: info@marszalek.com.pl
Drukarnia nr 2, ul. Warszawska 52, 87-148 Łysomice, tel. 056 659 98 96

Spis treści

<i>Tadeusz Lewowicki</i> Wprowadzenie	9
--	---

WYKLUCZENIE EDUKACYJNE I SPOŁECZNE A POLITYKA

<i>Jerzy Nikitorowicz</i> Wykluczanie tożsamościowe w kreującym się społeczeństwie wielokulturowym wyzwaniem dla edukacji międzykulturowej – konteksty relatywizmu i poprawności politycznej	17
---	----

<i>Wiktor Rabczuk</i> Zwalczanie nierówności oraz wykluczenia edukacyjnego i społecznego w polityce szkolnej	31
--	----

<i>Halina Rusek</i> Kobiety na marginesie „wielkiego świata”	43
---	----

<i>Iwona H. Pugaciewicz</i> Rozważania o wybranych aspektach polityki edukacyjnej Francji na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, przemocy i nietolerancji	55
--	----

<i>Barbara Grabowska</i> Wykluczenie społeczne i edukacyjne a polska polityka społeczna	67
--	----

SZANSE I OGRANICZENIA EDUKACJI MIĘDZYKULTUROWEJ W PRZECIWDZIAŁANIU WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU I EDUKACYJNEMU

<i>Tadeusz Pilch</i> Źródła i mechanizmy wykluczenia społecznego	87
---	----

<i>Katarzyna Olbrycht</i> Pedagogiczne aspekty wykluczenia społecznego – w kontekście wielokulturowości w szkole	101
--	-----

Jolanta Muszyńska

Kapitał społeczny pogranicza – jego możliwości i znaczenie
w zapobieganiu wykluczeniu społecznemu 111

Dorota Misiejuk

Wychowanie na pograniczu kulturowym. Zagadnienia transferu wartości
a marginalizacja tradycji. Wyzwania edukacji międzykulturowej 123

Aniela Różańska

Przekonania religijne przyczyną poczucia wykluczenia społecznego 133

Sylwia Jaskuła, Leszek Korporowicz

Wykluczenie w międzykulturowej przestrzeni informacyjnej 149

Dana Hanesová

Rozwijanie interkultúrnych kompetencií učiteľov
prostredníctvom metodiky CLIL 161

Miroslav Krystoň

Neformálna edukácia dospelých v multikultúrnom kontexte 171

BADANIA EMPIRYCZNE DOTYCZĄCE UWARUNKOWAŃ, ROZMIARU I FORM WYKLUCZENIA

Krystyna M. Bleszyńska

Dzieci imigrantów i uchodźców jako grupa zagrożona
wykluczeniem edukacyjnym 181

Alina Szczurek-Boruta

Dziecko romskie w szkole – między wykluczeniem a integracją 191

Beata Kozieł

Wykluczenie edukacyjne – w opinii studentów pedagogiki 209

Aleksandra Gancarz

Wykluczenie społeczne w krajach Unii Europejskiej
– porównanie opinii studentów kierunków nauczycielskich
z Polski i Francji 229

Alicja Hruzda

Małżeństwa mieszane na Śląsku Cieszyńskim
– problem wyboru: kompromis czy wykluczenie? 251

Barbara Chojnacka-Synaszko

Wykluczanie czy wspieranie uczniów? – podejście nauczycieli
i przyszłych pedagogów do realizacji zadań współczesnej szkoły 269

Urszula Klajmon-Lech

Rodzina wobec niepełnosprawności dziecka
– od wykluczenia do integracji społecznej 287

PRZYKŁADY PRZECIWDZIAŁANIA WYKLUCZENIU
SPOŁECZNEMU I EDUKACYJNEMU

Przemysław Paweł Grzybowski

Obcy przeciw wykluczeniu. Międzykulturowy projekt edukacyjny
w peruwiańskim Betlejem 307

Małgorzata Gil, Anna Gajdzica

Kształcenie dzieci zagrożonych biedą, bezdomnością
i innymi patologiami społecznymi. Przykład doświadczeń kanadyjskich 319

Teresa Wilk, Agata Rzymelka-Frąckiewicz

Czego się boisz Europo, czyli znajomy i obcy w perspektywie
codziennosci. Wybrane przykłady osvajania odmiennosci 337

Marek Walancik

Działania edukacyjne i oświatowe w pedagogice międzykulturowej
służące zapobieganiu wykluczeniu kulturowemu społeczności lokalnej
– na przykładzie Königshütte–Królewskiej Huty–Chorzowa..... 349

Izabela Kula

Formy przeciwdziałania wykluczeniu edukacyjnemu,
informacyjnemu, kulturowemu i społecznemu
w Bibliotece Miejskiej w Cieszynie..... 361

Wykaz publikacji w serii wydawniczej „Edukacja Międzykulturowa” 369

Informacja o autorach..... 373

Intercultural pedagogy in the face of social and educational exclusion

*Tadeusz Lewowicki
Alina Szczurek-Boruta
Jolanta Suchodolska
Editors*

Contents

<i>Tadeusz Lewowicki</i> Introduction	9
EDUCATIONAL AND SOCIAL EXCLUSION VERSUS POLITICS	
<i>Jerzy Nikitorowicz</i> Exclusion of identity in multicultural society as a challenge for intercultural education – contexts of political relativism and correctness.	17
<i>Wiktor Rabczuk</i> Fighting against inequality and educational and social exclusion in school system policy	31
<i>Halina Rusek</i> Women in the margin of 'the great world'	43
<i>Iwona H. Pugacewicz</i> Some considerations on selected aspects of the education policy in France for the counteraction against social exclusion, violence and intolerance.	55
<i>Barbara Grabowska</i> Social and educational exclusion versus Polish social policy	67

CHANCES AND LIMITATIONS OF INTERCULTURAL EDUCATION
IN COUNTERACTING SOCIAL AND EDUCATIONAL EXCLUSION

Tadeusz Pilch

Sources and mechanisms of social exclusion 87

Katarzyna Olbrycht

Pedagogical aspects of social exclusion
– in the context of multiculturalism at school 101

Jolanta Muszyńska

Social capital of the borderland – its potentialities
and significance in preventing social exclusion 111

Dorota Misiejuk

Education in cultural borderlands. Transfer of values
and marginalization of tradition. Challenges
for intercultural education 123

Aniela Róžańska

Religious convictions as a cause of social exclusion 133

Sylwia Jaskuła, Leszek Korporowicz

Exclusion in intercultural information space 149

Dana Hanesová

Development of intercultural competences of teachers
via CLIL methodology 161

Miroslav Krystoň

Non-formal education of adults in the multicultural context 171

EMPIRICAL STUDIES ON THE DETERMINANTS,
SIZE AND FORMS OF EXCLUSION

Krystyna M. Błeszyńska

Children of immigrants and refugees as a group endangered
with educational exclusion 181

Alina Szczurek-Boruta

A Roma child at school – between exclusion and integration 191

Beata Kozieł

Educational exclusion in the opinions of pedagogy students 209

Aleksandra Gancarz

Social exclusion in the European Union – comparing opinions
of pedagogy students from Poland and France 229

<i>Alicja Hruzd</i>	
Mixed marriages in Cieszyn Silesia – the problem of choice: compromise or exclusion	251
<i>Barbara Chojnacka-Synaszko</i>	
Excluding or supporting learners? – the approach of teachers and future educationalists to implementing tasks of contemporary school	269
<i>Urszula Klajmon-Lech</i>	
Family in the face of the child's disability – from exclusion to social integration	287
 EXEMPLIFICATION OF COUNTERACTING SOCIAL AND EDUCATIONAL EXCLUSION	
<i>Przemysław Paweł Grzybowski</i>	
The Alien against exclusion. An intercultural education project in the Peruvian Belen	307
<i>Małgorzata Gil, Anna Gajdzica</i>	
Educating children endangered with poverty, homelessness and other social pathologies. The case of Canadian experiences	319
<i>Teresa Wilk, Agata Rzymelka-Frąckiewicz</i>	
Europe, what are you afraid of? The familiar and the stranger in the perspective of everyday life. Selected examples of taming the reality	337
<i>Marek Walancik</i>	
Educational activities in intercultural pedagogy aiming at preventing cultural exclusion of the local community – the case of Königshütte–Royal Foundry–Chorzów	349
<i>Izabela Kula</i>	
Forms of counteracting educational, informational, cultural and social exclusion applied in the Town Library in Cieszyn.....	361
List of works published in the series 'Intercultural Education'	369
Note about the authors	373